

بررسی تاثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر دستکاری سود مبتنی بر مدل بنیش و ورشکستگی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

مریم نادری پور^۱، اکبر رحیمی پور^{۲*}، فاطمه افشار زیدآبادی^۳

^۱ استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سیرجان، گروه حسابداری، سیرجان، ایران

m.nadri@yahoo.com

^۳ کارشناسی ارشد، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد سیرجان، دانشگاه آزاد اسلامی، سیرجان، ایران. (عهده دار مکاتبات)

akbarrazraz83@yahoo.com

^۳ دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رفسنجان، گروه حسابداری، رفسنجان، ایران

f.afshar23@yahoo.com

بررسی تاثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر دستکاری سود مبتنی بر مدل بنیش و ورشکستگی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی تاثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر دستکاری سود و ورشکستگی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۱-۱۳۹۵ می‌پردازد. در این پژوهش اعتماد بیش از حد مدیریت بر اساس دو شاخص سود پیش‌بینی شده و مخارج سرمایه‌ای اندازه‌گیری شده است. نتایج آزمون‌های آماری پژوهش بیانگر آن است بیش اعتمادی مدیریت بر ورشکستگی شرکت‌ها تاثیر نداشته، اما

بر دستکاری سود اثرگذار است. در واقع نتایج نشان می‌دهند که ورشکستگی شرکت‌ها، مستقل از میزان اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس معیار سود پیش‌بینی شده و مخارج سرمایه‌ای است. اما با توجه به مثبت و معنی‌دار بودن تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس شاخص سود پیش‌بینی شده و مخارج سرمایه‌ای بر دستکاری سود شرکت‌ها، این فرضیه پژوهش مورد تأیید واقع می‌شود.

واژگان کلیدی: اعتماد بیش از حد مدیریت، دستکاری سود، مدل بنیش، ورشکستگی، مدل آلتمن
طبقه بندی موضوعی: G12.

مقدمه

مدیریت یکی از عوامل مهم سازمانی است و به عنوان عامل پنهان و غیر فیزیکی تولید، نقش مستقیم و به سزایی در استفاده بهینه از منابع سازمان ایفا می‌کند (دانشور کاخکی و همکاران، ۱۳۸۸). حیات و بقا، چگونگی اهداف سازمانی و افزایش بازدهی سازمان و مواردی از این قبیل همگی مسئولیت‌های بزرگ و عمده سیستم مدیریت است (ملکیان کله بستی و همکاران، ۱۳۹۲). مدیران، افراد رده بالای سازمان می‌باشند که اختیار و قدرت زیادی در تصمیم‌گیری دارند. تمایلات شخصی، سلیق و احساسات مدیران می‌تواند بر سیاست‌های انتخابی و رویه‌های سازمان تاثیرگذار باشد. یکی از مهمترین عوامل موثر بر رفتار مدیران، مسئله اعتماد بیش از حد یا اعتماد به نفس بیش از حد است. بیش‌اعتمادی به‌عنوان یک مفهوم بین رشته‌ای، با درجه‌بندی و احتمال قضاوت در روان‌شناسی همراه است و در مفهوم مالی نیز به‌عنوان یک برآورد و یا تفسیر از میزان دانش و یا اطلاعات خصوصی تعریف شده است (علی‌نژاد ساروکلائی و صبحی، ۱۳۹۵). بیش‌اعتمادی می‌تواند اعتقاد بی‌اساس درباره توانایی‌های شناختی، قضاوت‌ها و استدلال شهودی فرد تعریف شود (نیکبخت و همکاران، ۱۳۹۵؛ حساس یگانه و همکاران، ۱۳۹۴؛ بولو و حسنی‌القار، ۱۳۹۴). بیش‌اعتمادی به این معناست که افراد مهارت‌ها و توانایی‌های خود را بیش از واقع تخمین می‌زنند و سطح توانایی‌ها و مهارت‌هایشان را بالاتر از میانگین سطح توانایی‌ها و مهارت‌های سایر افراد می‌بینند و برای خودشان ویژگی‌های مطلوب در نظر می‌گیرند (هانگ و همکاران^۱، ۲۰۱۵). در واقع، بیش‌اعتمادی باعث می‌شود انسان دانش و مهارت خود را بیش از حد و ریسک‌ها را کم‌تر از حد تخمین زده و احساس کند روی مسائل و رویدادها کنترل دارد درحالی‌که ممکن است در واقعیت این‌گونه نباشد (نصیری پوردری و همکاران، ۱۳۹۵؛ فلاح شمس لیالستانی و همکاران، ۱۳۸۹؛ رامشه و ملانظری، ۱۳۹۳؛ بولو و حسنی‌القار، ۱۳۹۴). مدیر بیش‌اعتماد، دوره طولانی‌تری را برای تداوم فعالیت‌های شرکت خودش اختصاص می‌دهد تا سایر شرکت‌ها. آن‌ها در مورد هزینه‌های سرمایه‌گذاری خوش بین هستند، بنابراین هزینه‌ها را

¹. Huang et al

کمتر از واقع تخمین می‌زنند و بازده حاصل از سرمایه‌گذاری را بیش از حد تخمین می‌زنند. این بیش اعتمادی مدیران در پیش بینی هزینه‌ها و فروش نیز اعمال می‌شود. تصمیمات مبتنی بر تمایلات شخصی و به دور از واقعیت مدیر بیش اعتماد، همواره به عنوان عامل مهمی آینده شرکت را تهدید می‌کند. مدیریت بیش اعتماد تصمیمات مربوط به واحد تحت حمایت خود را، بر اساس تمایلات و انگیزه‌های ذهنی خود و به دور از واقعیت گرفته و سلیق و احساسات و باورهای شخصی خود را در تصمیمات سازمانی وارد می‌کند و در برخورد با واقعیت به علت عدم آمادگی برخورد با وضع موجود، ناکارا عمل می‌نماید، این امر موجب حرکت شرکت به سوی ورشکستگی و ناتوانی مالی می‌شود. مدیران با اعتماد بیش از حد همچنین تمایل بیشتری به تقلب و دستکاری حساب‌ها دارند (پیرمادی، ۱۳۹۳). در واقع آن‌ها برای پنهان نگه داشتن عملکرد بد خود که ناشی از برآوردهای نادقیق آن‌هاست، اقدام به دستکاری سود می‌زنند، زیرا سود شرکت معیاری جهت سنجش عملکرد مدیران می‌باشد، تا آن‌جا که پاداش مدیران تابعی از سود شرکت معرفی می‌گردد. در پژوهش حاضر با متمرکز شدن بر ویژگی رفتاری اعتماد به نفس زیاد مدیریت، به اهمیت نقش مدیران در وضعیت توانمندی مالی و یا ورشکستگی و نیز دستکاری سود شرکت‌ها پرداخته می‌شود. در واقع، پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سوال است که، آیا بیش اعتمادی مدیران بر ورشکستگی و دستکاری سود شرکت‌ها تاثیر دارد؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت

اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت یک ویژگی شخصی است که می‌تواند به صورت اریب رفتاری و داشتن اعتقادات غیر واقعی (مثبت) در رابطه با هر یک از جنبه‌های یک پیامد در شرایط عدم اطمینان تعریف شود. در این صورت در برآورد میانگین اغراق خواهد شد (اسکالا^۲، ۲۰۰۸). بسیاری از روانشناسان بیان داشته‌اند که بیش اعتمادی به توانایی‌های فرد برای پردازش اطلاعات مرتبط می‌شود. آن‌ها در نتیجه‌ی آزمون‌های درجه‌بندی افراد بیش اعتماد، دو تفسیر معقول در این زمینه ارائه داده‌اند. نخست این که آزمودنی‌ها (افراد بیش اعتماد) به طور کافی از روش‌های استنتاجی استفاده نمی‌کنند. دیگر این که آزمودنی‌ها اعتقاد دارند که برای انتخاب پاسخ، اطلاعات ذخیره شده در حافظه کافی است و نیازی به فرآیند استنتاجی نیست (خوش‌طینت و نادقی، ۱۳۸۸). تئوری‌های روانشناسی و شواهد موجود نیز نشان از آن دارد که، افراد بیش اعتماد نسبت به اطلاعات درک شده توسط خود بیش از اندازه اعتماد دارند. به عنوان مثال اگر فردی شخصاً نسبت به تحلیل اطلاعات یک شرکت مبادرت ورزد، آن‌گاه در ارتباط با دریافت اطلاعات جدید درخصوص همان شرکت از سایر کانال‌های اطلاعاتی، واکنش کم‌تری از خود نشان خواهد داد (مهرانی و همکاران، ۱۳۹۵). مدیران بیش اعتماد یا خوش بین با اتکا بیش از حد بر نتایج گذشته ریسک را کمتر از واقع برآورد کرده و انتظار سودی بیش از واقع را در آینده دارند (پیرمادی و همکاران، ۱۳۹۲). مدیران بیش اعتماد، برگشت‌های آتی سرمایه از پروژه‌های شرکت‌هایشان را بیش از حد تخمین می‌زنند. از این رو آن‌ها، احتمال و بزرگی شوک‌های مثبت گردش‌های نقدی آتی حاصل از پروژه در حال اجرا را بیش از حد تخمین می‌زنند و شوک‌های معکوس و منفی گردش‌های نقدی را کمتر از حد تخمین می‌زنند (ملکیان کله بستی و همکاران، ۱۳۹۲). مدیران در امر تحصیل و ادغام با خوش بینی زیاد و بیش اعتمادی، سود مالکیت شان را بیش از حد تخمین می‌زنند که این امر در ادغام و تحصیل می‌تواند توضیح دهنده زیان‌های آتی باشد. در واقع مدیران بیش اعتماد به تخمین و برآورد بیش از اندازه فواید آتی ناشی از پروژه‌های سرمایه‌گذاری می‌پردازند که در مباحث مالی به برآورد بیش حد از عواید مالی، سود، جریان‌های نقدی آتی و ... اطلاق می‌شود.

². Skala

دستکاری سود

دستکاری سود در چارچوب اصول پذیرفته شده حسابداری، همان مدیریت سود است که ممکن است کارا یا فرصت طلبانه باشد (کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵). به عبارتی دیگر مدیریت سود، نوعی دستکاری سود با استفاده از اصول و قوانین حسابداری است که توسط مدیریت برای کنترل سود طبق نظر دلخواه آن‌ها انجام می‌پذیرد و به‌طور مصنوعی، تغییرپذیری جریان سود را مدیریت می‌کنند. مدیران انگیزه قوی دارند که سود را مدیریت کنند. مدیران واحدهای تجاری سعی می‌کنند در فرآیند تعیین سود دخالت نمایند تا رقم سود در راستای اهداف دلخواه آن‌ها گزارش شود. (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۵). مدیران شرکت‌ها برای دستکاری سود از دو روش مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت واقعی سود استفاده می‌کنند. در حالت اول، مدیریت از طریق دستکاری اقلام تعهدی به آرایش ارقام حسابداری مطابق با اهداف مطلوب خود می‌پردازد. در این روش، مدیر به‌وسیله تسریع در شناخت درآمدها و تاخیر در شناخت هزینه‌ها، به‌منظور ارائه عملکردی بهتر در دوره جاری، اقدام به مدیریت سود می‌کند. اما در حالت دوم، مدیریت با اتخاذ برخی تصمیم‌های عملیاتی و به عبارت دیگر دستکاری فعالیت‌های واقعی به مدیریت واقعی سود روی می‌آورد و به سود موردنظر خویش دست می‌یابد (سعیدی و همکاران، ۱۳۹۲). هنگامی که مدیران هم از اقلام تعهدی و هم از اقلام واقعی در داخل و خارج از چارچوب اصول پذیرفته شده حسابداری برای دستکاری استفاده می‌کنند، برای شناسایی این نوع از دستکاری سود مدل‌های ترکیبی عملکرد بهتری دارند (کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵). بنیش^۳ (۱۹۹۹) ترکیبی از نسبت‌های مالی و اقلام تعهدی را برای پیش‌بینی شیوه‌های دستکاری سود به کار گرفت. نتیجه جست‌وجوی وی بر اساس داده‌های صورت‌های مالی به توسعه مدلی هشت متغیره ختم شد.

ورشکستگی

بر اساس ماده ۴۱۲ قانون تجارت ایران ورشکستگی قانون تجارت ایران، ورشکستگی تاجر یا شرکت تجاری در نتیجه توقف از تادیه وجوهی که بر عهده اوست، حاصل می‌شود (منصور، ۱۳۸۷). نیوتن^۴ (۱۹۹۸) دلایل ورشکستگی را به‌طور کلی به دو دسته دلایل درون‌سازمانی و برون‌سازمانی تقسیم کرده است. از نظر او دلایل برون‌سازمانی عبارتند از: ویژگی‌های سیستم اقتصادی، رقابت، تغییرات در تجارت و بهبودها و انتقالات در تقاضای عمومی، نوسانات تجاری، تامین مالی و تصادفات. وی عوامل درون‌سازمانی ورشکستگی واحدهای تجاری را عواملی می‌داند که می‌توان با برخی اقدامات واحد تجاری از آنها جلوگیری کرد. اغلب این عوامل ناشی از تصمیم‌گیری غلط است و مسئولیت آنها را باید مستقیماً متوجه خود واحد تجاری دانست. از نظر او این عوامل عبارتند از: ایجاد و توسعه بیش از اندازه اعتبار، مدیریت ناکارای، سرمایه ناکافی و خیانت و تقلب.

از مهم‌ترین دلایل ورشکستگی در ایران، می‌توان به نوسانات اقتصادی و متغیرهای سیاسی به‌عنوان عوامل بیرونی و غیرقابل کنترل توسط شرکت‌ها و بالا بودن هزینه‌های تولید، هزینه بهره پرداختی و بروگرایی تولید به‌عنوان عوامل درونی و قابل کنترل توسط شرکت‌ها اشاره کرد (نیکبخت و شریفی، ۱۳۸۹). نیوتن (۲۰۰۹) مراحل ایجاد بحران مالی را به دوره نهفتگی، کسری وجه نقد، عدم قدرت پرداخت دیون مالی یا تجاری، عدم پرداخت دیون کامل و در نهایت ورشکستگی تقسیم کرد. اگرچه اغلب ورشکستگی‌ها از این مراحل پیروی می‌کنند، اما برخی از شرکت‌ها ممکن است بدون مراحل فوق به ورشکستگی کامل برسند.

³. Beneish

⁴. Newton

پیشینه پژوهش

دوئلمن و همکاران⁵ (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی رابطه بین بیش اعتمادی مدیران و حق الزحمه حسابرسی پرداختند. آن‌ها دریافته‌اند که اگر حسابرسان دریابند که در مدیران شرکت مورد رسیدگی تمایلات بیش اعتمادی وجود دارد، در آن صورت وقت بیش تری برای حسابرسی صرف می‌کنند و در نتیجه خواهان حق الزحمه حسابرسی بیش تری هستند. هم‌چنین برعکس، نشان دادند مدیران بیش اعتماد تمایل کم تری به رسیدگی-های حسابرس دارند و برای پرداخت حق الزحمه کم تر، حسابرسان متخصص صنعت را به عنوان حسابرس انتخاب نمی‌کنند.

بومن⁶ (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی بیش اطمینانی مدیریت و هموارسازی سود پرداخت. وی از تصمیمات سرمایه‌گذاری مدیران و اعمال اختیار خرید سهام به عنوان معیارهای بیش اطمینانی استفاده نمود. پژوهش‌های بومن نشان داد مدیران بیش اطمینان نسبت به سایر مدیران بیش تر اقدام به هموارسازی سود می‌کنند.

فرانسیس چیتی و کاسچتال⁷ (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان "آیا شرکت‌های ورشکسته بیش تر از شرکت‌های غیرورشکسته سودشان را می‌کنند؟" به بررسی مدل بنیش (۱۹۹۹) در نمونه‌ای شامل ۳۰ شرکت ورشکسته و ۳۰ شرکت غیرورشکسته پرداختند. آن‌ها دریافته‌اند که در شرکت‌های ورشکسته، سود دستکاری می‌شود و به طور شایان توجهی در یک سال قبل از ورشکستگی کاهش می‌یابد.

ایمپینک⁸ (۲۰۱۰) به بررسی تاثیر دستکاری سود بر تداوم فعالیت و ورشکستگی شرکت ورلدکام طی سال‌های ۲۰۰۱-۲۰۰۰ پرداخت. وی از مدل بنیش (۱۹۹۹) برای پیش‌بینی دستکاری سود و از مدل آلتمن (۱۹۶۸) و مدل اولسون (۱۹۸۰) برای پیش‌بینی ورشکستگی بهره برد. یافته‌های وی نشان داد دستکاری سود با معیارهای تداوم فعالیت و ورشکستگی ارتباط دارد.

باغومیان و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله خود تحت عنوان بررسی رکود اقتصادی و مدیریت سود که طی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۳ بر روی ۱۱۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام شد، نشان دادند که با افزایش رشد منفی تولید ناخالص داخلی، مدیران شرکت‌ها اقدام به مدیریت سود بیش تری می‌کنند تا با بهتر نشان دادن وضعیت مالی شرکت مانع از ورشکستگی شوند. هم‌چنین علاوه بر انگیزه‌های مدیریت سود مانند پاداش، می‌توان رکود اقتصادی را یکی از عوامل تاثیرگذار بر مدیریت سود دانست.

کردستانی و تاتلی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان "پیش‌بینی دستکاری سود: توسعه یک مدل" درصد تعدیل ضرایب مدل دستکاری سود بنیش برآمدند. یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان داد در محیط اقتصادی ایران مدل اولیه بنیش نسبت به مدل تعدیل شده بنیش قدرت خوبی برای شناسایی سطوح دستکاری سود ندارد.

علی‌نژاد و صبحی (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی تاثیر بیش اعتمادی مدیران بر ارزش دفتری و ارزش بازار ساختار سرمایه پرداختند. در این راستا از میان شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از روش انتخاب هدفمند ۶۲ شرکت به عنوان نمونه پژوهش انتخاب نموده و برای آزمون فرضیه‌ها از روش رگرسیون چند متغیره و روش گشتاور تعمیم یافته استفاده نمودند. نتایج حاصل از پژوهش آن‌ها حاکی از آن بود که میزان بیش اعتمادی مدیران تاثیری بر ارزش دفتری ساختار سرمایه ندارد، این در حالی است که در پژوهش آن‌ها تاثیر بیش اعتمادی بر روی ارزش بازار ساختار سرمایه مشاهده شد.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیات اصلی

⁵. Duellman et al

⁶. Bouwman

⁷. Franceschetti & Koschial

⁸. Impink

۱. اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر ورشکستگی شرکت‌ها تأثیر دارد.
۲. اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر دستکاری سود شرکت‌ها تأثیر دارد.

فرضیات فرعی

۱. اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس سود پیش‌بینی شده بر ورشکستگی شرکت‌ها تأثیر دارد.
۲. اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس مخارج سرمایه‌ای بر ورشکستگی شرکت‌ها تأثیر دارد.
۳. اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس سود پیش‌بینی شده بر دستکاری سود شرکت‌ها تأثیر دارد.
۴. اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس مخارج سرمایه‌ای بر دستکاری سود شرکت‌ها تأثیر دارد.

متغیرهای پژوهش و نحوه اندازه‌گیری آن

متغیرهای این پژوهش به منظور آزمون فرضیه‌ها، به سه گروه متغیرهای مستقل، وابسته و کنترلی تقسیم می‌شوند.

متغیر مستقل

متغیر مستقل این پژوهش، بیش اعتمادی مدیران است که برای محاسبه آن از دو معیار ذیل استفاده می‌شود:

سود پیش‌بینی شده: سود هر سهم یکی از آماره‌های بسیار مهم است که مورد توجه سرمایه‌گذاران و تحلیلگران مالی می‌باشد. این معیار از طریق محاسبه اختلاف سود پیش‌بینی شده هر سهم با سود واقعی آن محاسبه می‌شود. چنانچه تفاوت سود پیش‌بینی شده از سود واقعی بیش‌تر باشد، ضمن این که نشان دهنده بیش اعتمادی مدیران می‌باشد، عدد ۱ و در غیر این صورت عدد ۰ را به خود اختصاص خواهد داد. ولی‌پور و همکاران (۱۳۹۴) و اردالی (۱۳۹۴) نیز در پژوهش خود از این روش جهت محاسبه بیش‌اعتمادی مدیریت استفاده نمودند.

مخارج سرمایه‌ای: علی‌نژاد ساروکلانی و صبحی (۱۳۹۵) در پژوهش خود بیان نمودند که سرمایه‌گذاری بیش از حد در مخارج سرمایه‌گذاری می‌تواند نشانه‌ای از بیش‌اعتمادی مدیران باشد. لذا در این پژوهش در راستای پژوهش آن‌ها، دارایی‌های ثابت مشهود شرکت را تقسیم بر جمع کل دارایی‌های شرکت کرده، سپس میانه نتایج بدست آمده تمامی شرکت‌ها را گرفته و بر همین اساس، در بین تمامی شرکت‌ها نسبت مخارج سرمایه‌ای را با میانه بدست آمده، مقایسه کرده و در صورتی که عدد بدست آمده بزرگ‌تر از میانه باشد، نشانگر بیش‌اعتمادی مدیران در آن شرکت می‌باشد و عدد ۱ را می‌گیرد و در صورت کم‌تر بودن از میانه، عدد ۰ را گرفته و نشانگر عدم بیش‌اعتمادی مدیران در آن شرکت می‌باشد.

متغیرهای وابسته

متغیرهای وابسته این پژوهش، ورشکستگی و دستکاری سود است. جهت محاسبه احتمال ورشکستگی از مدل آلتمن و جهت محاسبه متغیر دستکاری سود از مدل بنیش استفاده می‌شود.

احتمال ورشکستگی بر اساس مدل آلتمن: در مدل آلتمن برای پیش‌بینی وقوع ورشکستگی و شناسایی توان مالی از روش تجزیه و تحلیل نسبت‌ها استفاده شده و به صورت یک تابع که نسبت‌های مالی به عنوان متغیرهای مستقل آن هستند، به اجرا در آمده است. این مدل که از ۵ نسبت مالی، سرمایه در گردش به کل دارایی (X_1)، سود انباشته به کل دارایی (X_2)، درآمد قبل از بهره و مالیات به کل دارایی (X_3)، ارزش دفتری سهام به ارزش دفتری کل بدهی (X_4)، فروش به کل دارایی (X_5)، تشکیل شده به شرح زیر است:

$$Z' = 0.717x_1 + 0.874x_2 + 3.107x_3 + 0.420x_4 + 0.998x_5$$

در مدل آلتمن حدود مقدار (Z') به صورت: $Z' \leq 1.21$ (ورشکستگی خیلی زیاد)، $1.21 \leq Z' \leq 2.99$ (ورشکستگی ضعیف)، $Z' > 2.99$ (ورشکستگی ندارد)، تعریف می شود (قدیری مقدم و همکاران، ۱۳۸۸).

لذا در این پژوهش در صورتی که مقدار Z' برای شرکتی به صورت $Z' \leq 1.21$ باشد، عدد ۱ و در غیر این صورت ۰ در نظر گرفته می شود.

دستکاری سود بر اساس مدل بنیش: بنیش (۱۹۹۹) از هشت متغیر مالی به عنوان شاخص های مستعد شرکت برای دستکاری سود استفاده می کند. این متغیرها عبارتند از: شاخص فروش های روزانه در حساب های دریافتی (DSRI)، شاخص حاشیه سود ناخالص (GMI)، شاخص کیفیت دارایی ها (AQI)، شاخص رشد فروش (SGI)، شاخص هزینه استهلاک (DEPI)، شاخص هزینه های اداری، عمومی و فروش (SGAI) و شاخص ارقام تعهدی بر مجموع دارایی ها (TATA)، شاخص اهرم (LVGI).

شاخص فروش های روزانه در حساب های دریافتی (DSRI): این شاخص نسبت تعداد روزهایی که فروش ها در حساب های دریافتی هستند را اندازه گیری کرده و نسبت حاصل را با سال قبل مقایسه می کند. نتیجه بزرگتر از یک شاخص بیان گر این است که حساب های دریافتی به عنوان درصدی از فروش نسبت به سال قبل افزایش داشته است. افزایش نامتناسب حساب های دریافتی در عین حال که می تواند نتیجه عملیات عادی شرکت باشد، ممکن است حاکی از بیش نمایی درآمدها نیز باشد (خلیل زاده و سرداری، ۱۳۹۲). افزایش در شاخص مطالبات (REC) به فروش (SALES) می تواند به دلیل تغییر در سیاست های اعتباری برای افزایش میزان فروش باشد، اما افزایش نامتناسب در مطالبات موجب بیش نمایی در آمد نیز می شود (بنیش، ۱۹۹۹؛ کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵).

$$DSRI = \frac{REC_t / SALES_t}{REC_{t-1} / SALES_{t-1}}$$

شاخص حاشیه سود ناخالص (GMI): این شاخص، نسبت حاشیه سود سال قبل را در مقابل حاشیه سود سال جاری می سنجد. نتیجه بزرگ تر از یک شاخص حاکی از آن است که شاخص، وضعیت نامناسبی را برای شرکت نشان می دهد و نشانه ای منفی از چشم انداز شرکت است. این چنین شرکت هایی بیش تر در معرض دستکاری سود قرار دارند (خلیل زاده و سرداری، ۱۳۹۲). در این رابطه SALES فروش سالانه و COG بهای تمام شده کالای فروش رفته است (بنیش، ۱۹۹۹؛ کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵).

$$GMI = \frac{SALES_{t-1} - COG_{t-1} / SALES_{t-1}}{SALES_t - COG_t / SALES_t}$$

شاخص کیفیت دارایی ها (AQI): این شاخص کیفیت دارایی های شرکت را با محاسبه نسبت دارایی های غیر جاری به استثنای اموال، ماشین آلات و تجهیزات به کل دارایی های شرکت اندازه گیری می کند. عدد بزرگتر از یک برای این شاخص حاکی از آن است که شرکت به صورت بالقوه هزینه های معوق و دارایی های نامشهود را افزایش داده و سود را دستکاری کرده است. بنابراین مقدار بزرگتر شاخص، نشان دهنده کاهش کیفیت دارایی و افزایش احتمال دستکاری در سود است (خلیل زاده و سرداری، ۱۳۹۲). اگر این

شاخص بزرگتر از ۱ باشد، شرکت به طور بالقوه هزینه‌های معوق و دارایی‌های نامشهود را افزایش داده است. بنابراین احتمال دستکاری سود نیز افزایش می‌یابد (بنیش، ۱۹۹۹؛ کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵).

$$AQI = \frac{1 - (CA_t + PPE_t) / ASSETS_t}{1 - (CA_{t-1} + PPE_{t-1}) / ASSETS_{t-1}}$$

شاخص رشد فروش (SGI): در این شاخص، عدد بزرگتر از یک شاخص، رشد فروش شرکت را در مقایسه با سال قبل نشان می‌دهد. اگرچه رشد فروش به تنهایی دلالت بر دستکاری سود شرکت ندارد، با وجود این رشد شرکت‌ها احتمالات را درباره دستکاری سود افزایش می‌دهد (بنیش، ۱۹۹۹؛ خلیل‌زاده و سرداری، ۱۳۹۲؛ کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵).

$$SGI = \frac{SALES_t}{SALES_{t-1}}$$

شاخص هزینه استهلاک (DEPI): مقدار بزرگتر از یک برای شاخص نشان‌گر آن است که شرکت در برآورد عمر مفید دارایی‌ها تجدید نظر کرده و برآورد خود را از عمر مفید اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات افزایش داده که این امر موجب افزایش در مبلغ سود شده است (بنیش، ۱۹۹۹؛ کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵؛ خلیل‌زاده و سرداری، ۱۳۹۲). در این رابطه DEP هزینه استهلاک دارایی ثابت مشهود و PPE ناخالص اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات است.

$$DEPI = \frac{DEP_{t-1} / PPE_{t-1}}{DEP_t / PPE_t}$$

شاخص هزینه‌های اداری، عمومی و فروش (SGAI): این شاخص، نسبت هزینه‌های اداری، عمومی و فروش شرکت به فروش را اندازه‌گیری می‌کند. افزایش نامتناسب در فروش در مقایسه با هزینه‌های اداری، عمومی و فروش، نشانه‌ای منفی از چشم‌انداز آینده شرکت خواهد بود (خلیل‌زاده و سرداری، ۱۳۹۲). بنابراین احتمال دستکاری سود وجود دارد (بنیش، ۱۹۹۹؛ کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵). در این رابطه SGA, EXP هزینه‌های عمومی، اداری و فروش و SALES فروش سالانه است.

$$SGAI = \frac{SGA, EXP_t / SALES_t}{SGA, EXP_{t-1} / SALES_{t-1}}$$

شاخص اقلام تعهدی بر مجموع دارایی‌ها (TATA): در این شاخص اقلام تعهدی از طریق سرمایه در گردش به غیر از وجه نقد محاسبه می‌شود که آن‌ها نیز از طریق جریان‌های پیش‌بینی کوتاه مدت فعالیت‌های شرکت برآورد می‌شوند. با خارج کردن تمامی تغییرات عمده شرکت، اقلام تعهدی باید با تغییرات آماری مورد انتظار مطابقت داشته باشند. به هر حال، اقلام تعهدی زمینه را برای انجام تقلب ایجاد می‌کند. در نتیجه با افزایش اقلام تعهدی مثبت، احتمال دستکاری در سود افزایش می‌یابد (خلیل‌زاده و سرداری، ۱۳۹۲). در واقع، احتمال دستکاری سود با افزایش اقلام تعهدی همراه است (بنیش، ۱۹۹۹؛ کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵). در این رابطه ACC اقلام تعهدی (تفاوت بین سود عملیاتی و جریان نقد عملیاتی) و ASSETS مجموع دارایی‌های سال جاری را نشان می‌دهد.

$$TATA = \frac{ACC_t}{ASSETS_t}$$

شاخص اهرم (LVGI): این شاخص نسبت کل بدهی‌ها را به کل دارایی‌های شرکت اندازه‌گیری می‌کند. عدد بزرگ‌تر از یک برای شاخص نشان‌دهنده اهرم فزاینده بوده و در این حالت شرکت به احتمال زیاد در معرض دستکاری در صورت‌های مالی است (بنیش، ۱۹۹۹؛ کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵؛ خلیل‌زاده و سرداری، ۱۳۹۲).

$$LVGI = \frac{LTD_t + CL_t / ASSETS_t}{LTD_{t-1} + CL_{t-1} / ASSETS_{t-1}}$$

در مدل بنیش نتایج حاصل از شاخص‌ها در فرمول ذیل قرار می‌گیرد:

$$M = -4.84 + 0.92 DSRI + 0.528 GMI + 0.404 AQI + 0.892 SGI + 0.115 DEPI - 0.172 SGAI + 4.679 TATA + -0.327 LVGI$$

عدد ثابت ۴/۸۴- است که ضرایب هر یک از این هشت شاخص چند برابر عدد ثابت می‌باشد. زمانی که نتیجه حاصل از مدل، بزرگتر از ۲،۲۲- را نشان دهد، گواه این خواهد بود که صورت‌های مالی شرکت ممکن است دستکاری شده باشد (خلیل‌زاده و سرداری، ۱۳۹۲). لذا متغیر مجازی ۱ و در غیر این صورت ۰ در نظر گرفته می‌شود.

متغیرهای کنترلی

اندازه شرکت: اندازه شرکت می‌تواند نمایانگر توانایی مدیریت و کیفیت طرح‌های حسابداری باشد. برای اندازه‌گیری اندازه شرکت از لگاریتم طبیعی ارزش دفتری کل دارایی‌ها استفاده شده است (گنورگ و همکاران^۹، ۲۰۰۸).

عمر شرکت: برای اندازه‌گیری عمر شرکت، از لگاریتم طبیعی تعداد سال‌هایی که از سال تاسیس شرکت سپری شده است استفاده می‌شود (آلمدیا و همکاران^{۱۰}، ۲۰۰۳).

اهرم مالی: برای سنجش اهرم مالی از نسبت کل بدهی به کل دارایی استفاده به عمل آمده است.

جامعه آماری پژوهش

جامعه آماری این پژوهش کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. نمونه آماری در برگزیده شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که دارای تمامی شرایط زیر می‌باشند:

- تا پایان اسفند ماه سال ۱۳۹۱ در بورس پذیرفته شده باشند و سال مالی شرکت منتهی به پایان اسفند ماه باشد.
- شرکت‌ها سال مالی خود را در طی دوره‌های مورد نظر تغییر نداده باشند.

⁹. George et al

¹⁰. Almeida et al

- شرکت‌های مورد نظر طی دوره پژوهش فعالیت مستمر داشته و سهام آن‌ها مورد معامله قرار گرفته باشد.
 - اطلاعات مالی مورد نیاز برای انجام این پژوهش را در دوره مالی ۱۳۹۱-۱۳۹۵ به‌طور کامل ارائه کرده باشند.
 - جز شرکت‌های سرمایه‌گذاری یا واسطه‌گری، بانک‌ها و بیمه‌ها نباشند.
- روش نمونه‌گیری در این پژوهش روش غربالگری یا حذف سامان‌مند است، بدین صورت که شرکت‌های حائز شرایط جامعه آماری، انتخاب و مابقی شرکت‌های بورسی، مورد بررسی قرار نمی‌گیرند.
- بر اساس معیارهای فوق، ۸۷ شرکت شناسایی گردید.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش در این تحقیق از نوع «علّی» یا «پس‌رویدادی» است. این پژوهش از لحاظ روش اجرا در زمره پژوهش‌های همبستگی قرار دارد. همچنین بر اساس هدف، پژوهش مذکور کاربردی است.

در این پژوهش به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات از دو روش کتابخانه‌ای و روش میدانی استفاده می‌گردد. بدین صورت که به‌منظور بررسی ادبیات و سوابق پژوهش از روش کتابخانه‌ای، در این روش کتاب‌ها، نشریات داخلی و بین‌المللی مرتبط با موضوع پژوهش، مورد مطالعه قرار می‌گیرند. درخصوص جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های پژوهش (متغیرهای پژوهش) نیز از نرم‌افزار ره‌آورد نوین ۳ و همچنین سایت رسمی بورس بهره گرفته می‌شود. در این پژوهش از بین روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش «داده‌های ترکیبی/تلفیقی» استفاده می‌شود. جهت آزمون فرضیه‌های اصلی پژوهش و فرضیه‌های فرعی مرتبط با آن، یعنی تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر دستکاری سود و ورشکستگی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از تحلیل‌های رگرسیونی تلفیقی/ترکیبی در حالت لجستیک در سطح کل شرکت‌ها استفاده می‌شود:

$$MANIPULAT_{it} = \beta_0 + \beta_1COC_{it} + \beta_2SIZE_{it} + \beta_3AGE_{it} + \beta_4LEV_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

$$MANKRUPT_{it} = \beta_0 + \beta_1COC_{it} + \beta_2SIZE_{it} + \beta_3AGE_{it} + \beta_4LEV_{it} + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

که در این رابطه داریم:

$$MANIPULAT_{it} = \text{متغیر مجازی دستکاری سود در دوره مالی } t \text{ برای شرکت } i$$

$$BANKRUPT_{it} = \text{متغیر مجازی ورشکستگی شرکت در دوره مالی } t \text{ برای شرکت } i$$

$$COC_{it} = \text{شاخص بیش اعتمادی مدیران در دوره مالی } t \text{ برای شرکت } i \text{ که برای سنجش آن از دو شاخص مجازی سود پیش‌بینی}$$

شده و مخارج سرمایه‌ای استفاده می‌گردد که در بخش متغیرهای پژوهش توضیح داده شده است.

$$SIZE_{it} = \text{اندازه شرکت } i \text{ در پایان دوره مالی } t$$

$$AGE_{it} = \text{عمر شرکت (به صورت لگاریتم طبیعی) } i \text{ در پایان دوره مالی } t$$

$$LEV_{it} = \text{اهرم مالی شرکت } i \text{ در پایان دوره مالی } t$$

$$\varepsilon_{it} = \text{باقی‌مانده رگرسیونی شرکت } i \text{ در پایان دوره مالی } t$$

لازم به ذکر است جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش رگرسیونی حداکثر درست‌نمایی- لوجیت باینری (لجستیک) استفاده می‌شود؛ چرا که متغیرهای وابسته پژوهش (ورشکستگی و دستکاری سود) به صورت متغیر مجازی (دو وجهی) می‌باشد. در این مدل‌ها (لجستیک) به منظور تعیین معنی‌داری کل مدل رگرسیونی از آماره ضریب تعیین مک فادن و آماره نسبت درست‌نمایی استفاده می‌گردد.

در همه تکنیک‌های آماری از نرم‌افزارهای EXCEL و EViews 9 استفاده می‌شود. جهت تعیین نرمال بودن متغیرهای پژوهش در نرم‌افزار EViews 9 از آماره جارک-براستفاده می‌شود، به این صورت که اگر احتمال آماره مذکور برای متغیری بیش‌تر از ۵٪ باشد، توزیع آن متغیر نرمال و در غیر این صورت غیر نرمال است.

یافته‌های پژوهش

در پژوهش حاضر قبل از آزمون فرضیه‌های پژوهش، پایایی (ایستایی)، آمار توصیفی و همبستگی بین متغیرها مورد بررسی قرار گرفته و سپس به تخمین مدل‌های رگرسیونی حداکثر درست‌نمایی-لوجیت باینری (لجستیک) جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش پرداخته شده است.

بررسی پایایی متغیرهای پژوهش در سطح کل شرکت‌ها

نتایج پایایی متغیرهای پژوهش در سطح کل شرکت‌ها در جدول ۱ ارائه شده است. برای تعیین پایایی متغیرهای پژوهش از آزمون لوین، لین و چو^{۱۱} استفاده شده است. نتایج این آزمون بیانگر آن است که متغیرها طی دوره پژوهش در سطح پایا بوده‌اند، چرا که مقدار احتمال برای آزمون مذکور، کم‌تر از ۵٪ بوده است. پایایی بدین معنی است که میانگین و واریانس متغیرها در طول زمان و کوواریانس متغیرها بین سال‌های مختلف ثابت بوده است. سنجش پایایی در رابطه با متغیرهای مجازی، نامفهوم است و لذا از ارائه آن‌ها خودداری شده است.

جدول ۱. آزمون پایایی متغیرهای پژوهش

نوع آزمون متغیرها	مقدار آماره لوین، لین و چو	احتمال آماره لوین، لین و چو
ورشکستگی شرکت BANKRUPT	---	---
دستکاری سود MANIPULAT	---	---
اعتماد به نفس بیش از حد (سود پیش‌بینی شده) COC1	---	---
اعتماد به نفس بیش از حد (مخارج سرمایه‌ای) COC2	---	---

۰/۰۰۰۰	-۶/۳۸	اندازه شرکت SIZE
۰/۰۰۰۰	-۹۵/۳۰	عمر شرکت AGE
۰/۰۰۰۰	-۱۹/۹۳	اهرم مالی LEV

بررسی آمار توصیفی متغیرها در سطح کل شرکت‌ها

آمار توصیفی متغیرهای کمی پژوهش در سطح کل شرکت‌ها در جدول ۲ ارائه شده است.

در بین متغیرهای کنترلی پژوهش، متغیر اهرم مالی دارای بیش‌ترین ضریب تغییرات (حاصل تقسیم انحراف معیار بر میانگین) و پراکندگی و در نتیجه کم‌ترین ثبات و پایداری و در مقابل، اندازه شرکت دارای کم‌ترین ضریب تغییرات و پراکندگی و در نتیجه بیش‌ترین ثبات و پایداری طی دوره پژوهش بوده است. این امر حاکی از آن است که شرکت‌های مورد بررسی از نظر میزان استفاده از بدهی در ساختار سرمایه، تفاوت نسبتاً چشمگیری با هم داشته‌اند. دیگر نتایج آمار توصیفی حاکی از آن است که در شرکت‌های مورد بررسی، میانگین اهرم مالی، ۶۰٪، بوده است.

جدول ۲. آمار توصیفی متغیرهای کمی پژوهش در سطح کل شرکت‌ها

معیارها متغیرها	تعداد	میان گین	میان	ماکزیمم	مینیمم	انحراف معیار	ضریب تغییرات
اندازه شرکت SIZE	۴۳۵	۱۳/۹۶	۱۳/۸۲	۱۸/۴۵	۱۰/۰۳	۱/۴۶	۰/۱۰
عمر شرکت AGE	۴۳۵	۳/۵۷	۳/۷۱	۴/۱۴	۲/۴۰	۰/۳۹	۰/۱۱
اهرم مالی LEV	۴۳۵	۰/۶۰	۰/۶۳	۰/۸۷	۰/۰۵	۰/۱۹	۰/۳۲

جدول توزیع فراوانی متغیرهای کیفی پژوهش در جدول ۳ ارائه شده است.

اطلاعات مربوط به متغیرهای کیفی (دو وجهی) حاکی از آن است که ۲۷٪ سال-شرکت‌های مورد بررسی (یعنی؛ ۱۱۹ سال-شرکت) طی دوره پژوهش، در وضعیت نامطلوب مالی (احتمال بالای ورشکستگی) قرار داشته‌اند. همچنین، ۴۲٪ سال-شرکت‌های نمونه (۱۸۴ سال-شرکت)، طی دوره پژوهش، اقدام به دستکاری سود نموده‌اند.

اطلاعات مربوط به متغیرهای کیفی (دو وجهی) اعتماد به نفس بیش از حد حاکی از آن است که طی دوره پژوهش و بر اساس معیار سود پیش‌بینی شده، در ۴۶٪ سال-شرکت‌های مورد بررسی (یعنی؛ ۱۹۸ سال-شرکت)، مدیران دارای رفتار بیش اعتمادی (اعتماد به نفس بالا) بوده‌اند. این در حالی است که بر حسب شاخص مخارج سرمایه‌ای، در ۵۰٪ سال-شرکت‌های مورد بررسی (یعنی؛ ۲۱۷ سال-شرکت)، مدیران از رفتار بیش اعتمادی برخوردار بوده‌اند.

جدول ۳. آمار توصیفی متغیرهای کیفی پژوهش

متغیرها	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی
---------	--------------	--------------

۰/۲۷	۱۱۹	ورشکستگی شرکت BANKRUPT
۰/۴۲	۱۸۴	دستکاری سود MANIPULAT
۰/۴۶	۱۹۸	اعتماد به نفس بیش از حد (سود پیش بینی شده) COC1
۰/۵۰	۲۱۷	اعتماد به نفس بیش از حد (مخارج سرمایه‌ای) COC2

بررسی همبستگی بین متغیرها در سطح کل شرکت‌ها

همبستگی بین متغیرهای پژوهش در جدول ۴ نشان می‌دهد که طی دوره پژوهش، متغیر وابسته ورشکستگی شرکت با متغیر وابسته دستکاری سود و همچنین با متغیر کنترلی اهرم مالی، همبستگی مثبت و معنی‌دار داشته است. این امر نشان می‌دهد که در شرکت‌های دارای سطوح بالای دستکاری سود و در شرکت‌های دارای میزان بالای بدهی در ساختار سرمایه، احتمال ورشکستگی نیز، بالاتر بوده است.

همبستگی مثبت و معنی‌دار متغیر وابسته دستکاری سود با معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت، حاکی از آن است که در شرکت‌های دارای مدیران با اعتماد به نفس بیش از حد، میزان دستکاری سود، به طور چشمگیری بیش‌تر بوده است. همبستگی منفی و معنی‌دار میزان مخارج سرمایه‌ای به عنوان یکی از معیارهای اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت با اهرم مالی و عمر شرکت، حاکی از آن است که در شرکت‌های با قدمت بیش‌تر و همچنین در شرکت‌های اهرمی، میزان مخارج سرمایه‌ای، به طور قابل ملاحظه‌ای کم‌تر بوده است. به بیان دیگر، در شرکت‌های مذکور (شرکت‌های با قدمت بیش‌تر و اهرمی)، اعتماد به نفس مدیران نسبتاً پایین بوده است.

همبستگی مثبت و معنی‌دار اهرم مالی با سود پیش‌بینی شده، حاکی از آن است که در شرکت‌های دارای میزان بالای بدهی در ساختار سرمایه، میزان سود پیش‌بینی شده به طور چشمگیری بیش‌تر بوده است. سایر نتایج همبستگی در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	متغیرها	BANKRUPT	MANIPULAT	COC1	COC2	SIZE	AGE	LEV
ورشکستگی شرکت	ضریب همبستگی	۱	۰/۱۵	۰/۱۰	۰/۰۷	۰/۰۶	۰/۰۱	۰/۴۱

۰/۰۰	۰/۷۶	۰/۲۵	۰/۱۷	۰/۳۰	۰/۰۰		Sig.	BANKRUPT
-۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۰۴	۰/۱۲	۰/۱۰	۱		ضریب همبستگی	دستکاری سود
۰/۳۰	۰/۲۸	۰/۳۶	۰/۰۱	۰/۰۴			Sig.	MANIPULAT
۰/۱۰	۰/۰۴	۰/۰۱	۰/۰۷	۱			ضریب همبستگی	سود پیش‌بینی شده COC1
۰/۰۴	۰/۴۵	۰/۸۵	۰/۱۶				Sig.	
-۰/۱۱	۰/۱۶	۰/۰۵	۱				ضریب همبستگی	مخارج سرمایه‌ای
۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۲۹					Sig.	COC2
۰/۰۶	۰/۱۱	۱					ضریب همبستگی	اندازه شرکت SIZE
۰/۱۹	۰/۰۲						Sig.	
۰/۰۱	۱						ضریب همبستگی	عمر شرکت AGE
۰/۷۶							Sig.	
۱							ضریب همبستگی	اهرم مالی LEV
							Sig.	

آزمون فرضیه فرعی اول پژوهش

فرضیه فرعی اول: اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس سود پیش‌بینی شده بر ورشکستگی شرکت‌ها تأثیر دارد.

جهت آزمون این فرضیه از روش رگرسیونی حداکثر درست‌نمایی - لوجیت باینری (لجستیک) استفاده شده است؛ چرا که متغیر وابسته پژوهش (ورشکستگی شرکت‌ها) به صورت متغیر مجازی (دو وجهی) می‌باشد. در این مدل به منظور تعیین معنی‌داری کل مدل

رگرسیون از آماره ضریب تعیین مک فادن و آماره نسبت درست‌نمایی استفاده می‌گردد و مهم‌ترین ویژگی مدل رگرسیون لجستیک آن است که نیازی به برقراری فرض‌های نرمال بودن و همسانی ماتریس‌های کوواریانس ندارد.

مدل رگرسیونی تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس سود پیش‌بینی شده بر ورشکستگی شرکت‌ها در جدول ۵ آورده شده است. نتایج نشان می‌دهد که تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس سود پیش‌بینی شده بر ورشکستگی شرکت‌ها، مثبت (۰/۰۵) ولی با توجه به احتمال آماره Z (۰/۸۳۷۵) معنی‌دار نمی‌باشد. این موضوع نشان می‌دهد که ورشکستگی شرکت‌ها، مستقل از میزان اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس معیار سود پیش‌بینی شده است.

سایر نتایج حاکی از تأثیر مثبت و معنی‌دار متغیر کنترلی اهرم مالی بر ورشکستگی شرکت‌ها طی دوره پژوهش است. این امر نشان می‌دهد که در شرکت‌های اهرمی بورسی (شرکت‌های دارای میزان بالای بدهی در ساختار سرمایه)، احتمال ورشکستگی شرکت‌ها، بیش‌تر بوده است.

با توجه به ضریب تعیین مک فادن، حدود ۰/۱۶۲ از تغییرات و احتمال ورشکستگی شرکت‌ها طی دوره پژوهش تحت تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس معیار سود پیش‌بینی شده و متغیرهای کنترلی به ویژه اهرم مالی بوده است.

نتایج مربوط به احتمال آماره نسبت درست‌نمایی (۰/۰۰۰۰) حاکی از معنی‌دار بودن مدل رگرسیونی در حالت کلی است.

با توجه به معنی‌دار نبودن تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس معیار سود پیش‌بینی شده بر ورشکستگی شرکت‌ها، فرضیه فرعی اول پژوهش مورد تأیید واقع نمی‌شود.

جدول ۵. مدل رگرسیونی حداکثر درست‌نمایی-لوجیت باینری تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر

اساس سود پیش‌بینی شده بر ورشکستگی شرکت‌ها

آماره‌ها متغیرها	ضرایب رگرسیونی	مقدار آماره Z	احتمال آماره Z
مقدار ثابت C	-۷/۲۲	-۴/۴۳	۰/۰۰۰۰
اعتماد به نفس بیش از حد (سود پیش‌بینی شده) COC1	۰/۰۵	۰/۲۱	۰/۸۳۷۵
اندازه شرکت SIZE	۰/۰۹	۱/۱۰	۰/۲۶۹۳
عمر شرکت AGE	۰/۱۶	۰/۴۸	۰/۶۲۹۶
اهرم مالی LEV	۶/۷۶	۷/۳۴	۰/۰۰۰۰

نسبت	آماره	احتمال	نسبت	آماره	مقدار	ضریب تعیین مک فادن
		درست نمایی			درست نمایی	
		۰/۰۰۰۰			۸۳/۰۳	۰/۱۶۲

آزمون فرضیه فرعی دوم پژوهش

فرضیه فرعی دوم: اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس مخارج سرمایه‌ای بر ورشکستگی شرکت‌ها تأثیر دارد.

جهت آزمون این فرضیه نیز از روش رگرسیونی حداکثر درست‌نمایی - لوجیت باینری (لجستیک) استفاده شده است؛ چرا که متغیر وابسته پژوهش (ورشکستگی شرکت‌ها) به صورت متغیر مجازی (دو وجهی) می‌باشد.

مدل رگرسیونی تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس مخارج سرمایه‌ای بر ورشکستگی شرکت‌ها در جدول ۶ آورده شده است. نتایج نشان می‌دهد که تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس شاخص مخارج سرمایه‌ای نیز بر ورشکستگی شرکت‌ها، مثبت (۰/۰۹) ولی با توجه به احتمال آماره Z (۰/۷۱۱۰) معنی‌دار نمی‌باشد. این امر نشان می‌دهد که ورشکستگی شرکت‌ها، مستقل از اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس شاخص مخارج سرمایه‌ای هم است.

سایر نتایج حاکی از تأثیر مثبت و معنی‌دار متغیر کنترلی اهرم مالی بر ورشکستگی شرکت‌ها طی دوره پژوهش است. با توجه به ضریب تعیین مک فادن حدود ۰/۱۶۳ از تغییرات و احتمال ورشکستگی شرکت‌ها طی دوره پژوهش تحت تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس شاخص مخارج سرمایه‌ای و متغیرهای کنترلی به ویژه اهرم مالی بوده است.

نتایج مربوط به احتمال آماره نسبت درست‌نمایی (۰/۰۰۰۰) حاکی از معنی‌دار بودن مدل رگرسیونی در حالت کلی است. با توجه به معنی‌دار نبودن تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس شاخص مخارج سرمایه‌ای بر ورشکستگی شرکت‌ها، فرضیه فرعی دوم پژوهش نیز مورد تأیید واقع نمی‌شود.

جدول ۶. مدل رگرسیونی حداکثر درست‌نمایی - لوجیت باینری تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس مخارج سرمایه‌ای بر ورشکستگی شرکت‌ها

آماره‌ها	ضرایب	مقدار	احتمال
متغیرها	رگرسیونی	آماره Z	آماره Z
مقدار ثابت C	-۷/۱۱	-۴/۲۷	۰/۰۰۰۰
اعتماد به نفس بیش از حد (مخارج سرمایه‌ای) COC2	۰/۰۹	۰/۳۷	۰/۷۱۱۰
اندازه شرکت SIZE	۰/۰۹	۱/۰۶	۰/۲۸۹۲
عمر شرکت AGE	۰/۱۵	۰/۴۸	۰/۶۳۳۱
اهرم مالی LEV	۶/۷۶	۷/۳۴	۰/۰۰۰۰
ضریب تعیین مک فادن	مقدار	آماره	نسبت
	درست نمایی	آماره	نسبت
		احتمال	درست نمایی

۰/۰۰۰۰	۸۳/۱۳	۰/۱۶۳
--------	-------	-------

آزمون فرضیه فرعی سوم پژوهش

فرضیه فرعی سوم: اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس سود پیش بینی شده بر دستکاری سود شرکت‌ها تأثیر دارد.

جهت آزمون این فرضیه هم از روش رگرسیونی حداکثر درست‌نمایی - لوجیت باینری (لجستیک) استفاده شده است؛ چرا که متغیر وابسته پژوهش (دستکاری سود) نیز به صورت متغیر مجازی (دو وجهی) می‌باشد.

مدل رگرسیونی تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس سود پیش‌بینی شده بر دستکاری سود شرکت‌ها در جدول ۷ آورده شده است. نتایج نشان می‌دهد که تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس سود پیش‌بینی شده بر دستکاری سود شرکت‌ها، مثبت (۰/۴۳) و با توجه به احتمال آماره Z (۰/۰۳۱۰) معنی‌دار می‌باشد. این امر نشان می‌دهد که اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس سود پیش‌بینی شده بر دستکاری سود شرکت‌ها، تأثیر مستقیم دارد. یعنی، در شرکت‌های دارای مدیران با میزان بالای اعتماد به نفس بیش از حد بر اساس شاخص سود پیش‌بینی شده، میزان دستکاری سود، به طور چشمگیری بالا بوده است.

دیگر نتایج حاکی از عدم تأثیر متغیرهای کنترلی بر دستکاری سود شرکت‌ها طی دوره پژوهش است.

با توجه به ضریب تعیین مک فادن حدود ۰/۱۵۶ از تغییرات و احتمال دستکاری سود شرکت‌ها طی دوره پژوهش تحت تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس شاخص سود پیش‌بینی شده و متغیرهای کنترلی بوده است.

نتایج مربوط به احتمال آماره نسبت درست‌نمایی (۰/۰۰۰۰) حاکی از معنی‌دار بودن مدل رگرسیونی در حالت کلی است.

با توجه به مثبت و معنی‌دار بودن تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس شاخص سود پیش‌بینی شده بر دستکاری سود شرکت‌ها، فرضیه فرعی سوم پژوهش مورد تأیید واقع می‌شود.

جدول ۷. مدل رگرسیونی حداکثر درست‌نمایی - لوجیت باینری تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس سود پیش‌بینی شده بر دستکاری سود شرکت‌ها

آماره‌ها متغیرها	ضرایب رگرسیونی	مقدار آماره Z	احتمال آماره Z
مقدار ثابت C	-۰/۴۹	-۰/۳۹	۰/۶۹۹۷
اعتماد به نفس بیش از حد (سود پیش‌بینی شده) COC1	۰/۴۳	۲/۱۷	۰/۰۳۱۰
اندازه شرکت SIZE	۰/۱۰	۱/۴۹	۰/۱۳۷۵
عمر شرکت AGE	-۰/۲۶	-۱/۰۴	۰/۳۰۰۵
اهرم مالی LEV	-۰/۸۱	-۱/۵۳	۰/۱۲۶۰
ضریب تعیین مک فادن	مقدار آماره نسبت درست‌نمایی	احتمال آماره نسبت درست‌نمایی	نسبت آماره

۰/۰۰۰۰	۷۹/۲۴	۰/۱۵۶
--------	-------	-------

آزمون فرضیه فرعی چهارم پژوهش

فرضیه فرعی چهارم: اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس مخارج سرمایه‌ای بر دستکاری سود شرکت‌ها تأثیر دارد.

جهت آزمون این فرضیه نیز از روش رگرسیونی حداکثر درست‌نمایی - لوجیت باینری (لجستیک) استفاده شده است. مدل رگرسیونی تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس مخارج سرمایه‌ای بر دستکاری سود شرکت‌ها در جدول ۸ آورده شده است. نتایج نشان می‌دهد که تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس معیار مخارج سرمایه‌ای نیز بر دستکاری سود شرکت‌ها، مثبت (۰/۴۹) و با توجه به احتمال آماره Z (۰/۱۵۷) معنی‌دار می‌باشد. این موضوع نشان می‌دهد که اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس معیار مخارج سرمایه‌ای نیز بر دستکاری سود شرکت‌ها، تأثیر مستقیم دارد. یعنی، در شرکت‌های دارای مدیران با میزان بالای اعتماد به نفس بیش از حد بر اساس معیار مخارج سرمایه‌ای هم، میزان دستکاری سود، به طور چشمگیری بالا بوده است. دیگر نتایج حاکی از عدم تأثیر متغیرهای کنترلی بر دستکاری سود شرکت‌ها طی دوره پژوهش است. با توجه به ضریب تعیین مک فادن حدود ۰/۱۵۸ از تغییرات و احتمال دستکاری سود شرکت‌ها طی دوره پژوهش تحت تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس معیار مخارج سرمایه‌ای و متغیرهای کنترلی بوده است. نتایج مربوط به احتمال آماره نسبت درست‌نمایی (۰/۰۰۰۰) حاکی از معنی‌دار بودن مدل رگرسیونی در حالت کلی است. با توجه به مثبت و معنی‌دار بودن تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس معیار مخارج سرمایه‌ای بر دستکاری سود شرکت‌ها، فرضیه فرعی چهارم پژوهش هم مورد تأیید واقع می‌شود.

جدول ۷. مدل رگرسیونی حداکثر درست‌نمایی - لوجیت باینری تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر اساس مخارج سرمایه‌ای بر دستکاری سود شرکت‌ها

آماره‌ها متغیرها	ضرایب رگرسیونی	مقدار آماره Z	احتمال آماره Z
مقدار ثابت C	-۱/۲۸	-۰/۹۸	۰/۳۲۹۰
اعتماد به نفس بیش از حد (مخارج سرمایه‌ای) COC2 (ای)	۰/۴۹	۲/۴۲	۰/۰۱۵۷
اندازه شرکت SIZE	۰/۱۱	۱/۶۱	۰/۱۰۸۰
عمر شرکت AGE	-۰/۱۳	-۰/۵۱	۰/۶۱۱۱
اهرم مالی LEV	-۰/۵۷	-۱/۰۷	۰/۲۸۴۳
ضریب تعیین مک فادن	مقدار	آماره نسبت	احتمال آماره نسبت

درست نمایی	درست نمایی	درست نمایی
۰/۰۰۰۰	۸۰/۳۹	۰/۱۵۸

بحث و نتیجه گیری

همانطور که بیان شد، ورشکستگی زمانی اتفاق می‌افتد که شرکت قادر به پرداخت بدهی‌های خود نیست و از ادامه فعالیت‌های تجاریش باز می‌ماند. از سوی دیگر، بیان شد که تصمیمات مبتنی بر تمایلات شخصی و به دور از واقعیت مدیر بیش اعتماد، همواره به عنوان عاملی مهم، آینده شرکت را تهدید می‌کند. مدیران بیش اعتماد، تصمیمات مربوط به واحد تحت حمایت خود را، بر اساس تمایلات و انگیزه‌های ذهنی خود و به دور از واقعیت گرفته و سلايق و احساسات و باورهای شخصی خود را در تصمیمات سازمانی وارد می‌کنند و در برخورد با واقعیت به علت عدم آمادگی برخورد با وضع موجود، ناکارا عمل می‌نمایند؛ این امر موجب حرکت شرکت به سوی ورشکستگی و ناتوانی مالی می‌شود. انتظار می‌رود شرکت‌های دارای مدیران با اعتماد به نفس بیش از حد، با احتمال بیش تری با ورشکستگی مواجه شوند. از این رو، در فرضیه اول پژوهش به بررسی تأثیر نقش تمایلات شخصی و انگیزه‌های شخصیتی آن‌ها بر اساس معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد مدیران در وضعیت شرکت‌ها (ورشکستگی شرکت‌ها) در سطح شرکت-های بوری پرداخته شد. نتایج حاصله حاکی از عدم تأیید و در واقع عدم تأثیر معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد مدیران بر احتمال ورشکستگی در سطح کل شرکت‌هاست. به بیان دیگر، احتمال ورشکستگی شرکت‌های بوری، مستقل از تمایلات شخصی و انگیزه‌های شخصیتی مدیران بر اساس معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد آنان است.

نتایج فرضیه حاضر در رابطه با تأثیر مستقیم اهرم مالی بر ورشکستگی شرکت‌ها، تا حدودی موافق با نتایج پژوهش‌های قبلی ایزدی‌نیا و همکاران (۱۳۹۲) و خواجوی و امیری (۱۳۹۲) است.

نتایج فرضیه حاضر در رابطه با عدم تأثیر معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد مدیران بر ورشکستگی شرکت‌ها، تا حدودی مغایر با نتایج پژوهش قبلی پیرمرادی (۱۳۹۳) است.

از طرفی مدیران بیش اعتماد، تصمیمات مربوط به واحد تحت حمایت خود را، بر اساس تمایلات و انگیزه‌های ذهنی خود و به دور از واقعیت گرفته و سلايق و احساسات و باورهای شخصی خود را در تصمیمات سازمانی وارد می‌کنند. همچنین، مدیران با اعتماد بیش از حد، تمایل بیش تری به تقلب و دستکاری حساب‌ها دارند. در واقع؛ آن‌ها برای پنهان نگه داشتن عملکرد بد خود که ناشی از برآوردهای نادقیق آن‌هاست، اقدام به دستکاری سود می‌زنند، زیرا سود شرکت معیاری جهت سنجش عملکرد مدیران می‌باشد، تا آن‌جا که پاداش مدیران تابعی از سود شرکت معرفی می‌گردد. انتظار می‌رود شرکت‌های دارای مدیران با اعتماد به نفس بیش از حد، به میزان بیش تری اقدام به دستکاری سود نمایند. از این رو، در فرضیه دوم پژوهش به بررسی تأثیر نقش تمایلات شخصی و انگیزه‌های شخصیتی آن‌ها بر اساس معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد مدیران در وضعیت شرکت‌ها (دستکاری گزارشات با هدف گمراهی استفاده-

کنندگان) در سطح شرکت‌های بورسی پرداخته شد. نتایج حاصله حاکی از تأیید و تأثیر مستقیم معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد مدیران بر میزان دستکاری سود در سطح کل شرکت‌هاست.

نتایج فرضیه حاضر در رابطه با تأثیر مستقیم معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد مدیران بر میزان دستکاری سود، موافق با نتایج پژوهش‌های قبلی بومن (۲۰۱۴)، تین شی و همکاران (۲۰۱۴)، چرند و زخمن (۲۰۱۱) و پیرمرادی (۱۳۹۳) است.

پیشنادهای ناشی از یافته‌های پژوهش

۱- با توجه به تأثیر مستقیم معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد مدیران بر میزان دستکاری سود شرکت‌ها، به نظر می‌رسد مدیران با اعتماد بیش از حد، تمایل بیش تری به تقلب و دستکاری حساب‌ها دارند. از این رو؛ به سهامداران به ویژه سهامداران عمده و نهادی بالقوه شرکت‌های بورسی پیشنهاد می‌شود در راستای تصمیم‌گیری درست و بهینه و در جهت اطمینان از کیفیت سود شرکت‌های بورسی، به این موضوع (یعنی؛ سطح تمایلات شخصی و انگیزه‌های شخصیتی مدیران بر اساس معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد آنان) توجه نمایند.

۲- همچنین با توجه به تأثیر مستقیم اهرم مالی بر ورشکستگی شرکت‌ها، به سهامداران به ویژه سهامداران عمده و نهادی و همچنین وام‌دهندگان شرکت‌های بورسی پیشنهاد می‌شود در راستای تصمیم‌گیری درست و بهینه در جهت اطمینان از بازیافت اصل سرمایه-گذاری و همچنین اصل و فرع وام اعطایی خود به شرکت‌های بورسی، در زمینه پیش‌بینی ورشکستگی شرکت‌های بورسی، دقت بیشتری به خرج داده و عواملی از قبیل میزان بدهی در ساختار سرمایه شرکت‌ها را به عنوان عامل افزایش ورشکستگی آنان مدنظر قرار دهند. به مدیران مالی شرکت‌های بورسی نیز پیشنهاد می‌شود در راستای جلوگیری از ورشکستگی، به این موضوع (یعنی؛ میزان بدهی در ساختار سرمایه شرکت)، توجه نموده و در این زمینه، بستر مناسب را فراهم و اقدامات و استراتژی‌های مناسب را در جهت تعیین میزان مطلوب و مناسب سطح بدهی‌های شرکت اتخاذ نمایند.

۳- با توجه به عدم تأثیر معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد مدیران بر ورشکستگی شرکت‌ها، به نظر می‌رسد احتمال ورشکستگی شرکت‌های بورسی، مستقل از تمایلات شخصی و انگیزه‌های شخصیتی مدیران بر اساس معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد آنان است. از این رو؛ به سهامداران به ویژه سهامداران عمده و نهادی و همچنین وام‌دهندگان شرکت‌های بورسی پیشنهاد می‌شود در راستای تصمیم‌گیری درست و بهینه در جهت اطمینان از بازیافت اصل سرمایه‌گذاری و همچنین اصل و فرع وام اعطایی خود به شرکت‌های بورسی، در زمینه پیش‌بینی ورشکستگی شرکت‌های بورسی، دقت بیشتری به خرج داده و سایر عوامل بجز تمایلات شخصی و انگیزه‌های شخصیتی مدیران بر اساس معیارهای مختلف اعتماد به نفس بیش از حد آنان را مدنظر قرار دهند.

منابع:

ابراهیمی، سید کاظم، بهرامی نسب، علی، احمدی مقدم، منصور (۱۳۹۵)، رابطه بین تصمیمات تامین مالی با انواع مدیریت سود، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۸، شماره ۳۰، ص ۸۳-۱۰۲.

اردالی، ملیحه (۱۳۹۴). بررسی رابطه بیش اعتمادی مدیران و تجدید ارائه صورتهای مالی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد سیرجان.

باغومیان، رافیک، محمدی، حجت، طاهری، منصور (۱۳۹۶)، رکود اقتصادی و مدیریت سود، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال ۱۰، شماره ۳۲، ص ۲۹-۴۲.

بولو، قاسم، حسنی القار، مسعود (۱۳۹۴)، بررسی تأثیر بیش اطمینانی مدیریت بر هموارسازی سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله دانش حسابداری، سال ششم، شماره ۲۱، ص ۳۱-۵۳.

پیرمرادی، فاطمه (۱۳۹۳)، تاثیر بیش اعتمادی مدیریت بر کیفیت سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات سیرجان.

پیرمرادی، فاطمه، علی نژاد ساروکلانی، مهدی و شول، عباس (۱۳۹۲)، تاثیر بیش اعتمادی مدیریت بر کیفیت اقلام تعهدی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس ملی حسابداری، مدیریت مالی و سرمایه گذاری. حساس یگانه، یحیی، حسنی القار، مسعود، مرفوع، محمد (۱۳۹۴)، بیش اطمینانی مدیریت و حق الزحمه حسابرسی، بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۲، شماره ۳، ص ۳۸۴-۳۶۳.

خلیل زاده، محمد، سرداری، روزبه (۱۳۹۲)، تحلیلی از کیفیت سود به عنوان ابزار مالی داد گاهی، مجله حسابرس، شماره ۶۸. خواجوی، شکراله، امیری، فاطمه السادات (۱۳۹۲)، شناسایی مهمترین عوامل موثر در ورشکستگی شرکتهای با استفاده از تکنیک TOPSIS-AHP، سال ۱۱، شماره ۳۸، ص ۶۹-۹۰.

خوش طینت، محسن، نادای قمی، ولی اله (۱۳۸۸)، چارچوب رابطه رفتار اطمینان بیش از حد سرمایه گذاران با بازده سهام، فصلنامه مطالعات حسابداری، شماره ۲۵، ص ۵۳-۸۸.

دانشور، محمود، عاقل کاخکی، حسن، هاتف، حکیمه، سردری، علی اکبر (۱۳۸۸)، نقش مدیریت در عملکرد شرکت های تعاونی تولید روستایی استان خراسان رضوی، فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۲، ص ۲۳-.

رامشه، منیژه، ملانظری، مهناز (۱۳۹۳)، بیش اطمینانی مدیریت و محافظه کاری حسابداری، دانش حسابداری، دوره ۵، شماره ۱۶، ص ۷۹-۵۵.

سعیدی، علی، حمیدیان، نرگس، ربیعی، حامد (۱۳۹۲)، رابطه بین فعالیت های مدیریت سود واقعی و عملکرد آتی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال ۶، شماره ۱۷، ص ۴۵-۵۸.

علی نژاد ساروکلانی، مهدی، صبحی، مریم (۱۳۹۵)، تاثیر بیش اعتمادی مدیران بر ساختار سرمایه، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۸، شماره ۳۱، ص ۹۳-۱۰۹.

فلاح شمس لیالستانی، میرفیض، قالیباف اصل، حسن، سرابی نوبخت، سمیرا (۱۳۸۹)، بررسی اثر تجربه بر ریسک پذیری، بیش اطمینانی و رفتار توده وار مدیران شرکت های سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۱۲، سال سوم، ص ۲۵-۴۲.

قدیری مقدم، ابوالفضل، غلام‌پور فرد، محمد مسعود، نصیرزاده، فرزانه (۱۳۸۸)؛ "بررسی توانایی مدل‌های پیش‌بینی ورشکستگی آلتمن و اهلسون در پیش‌بینی ورشکستگی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار"، مجله دانش و توسعه، سال شانزدهم، شماره ۲۸

کردستانی، غلامرضا، تاتلی، رشید (۱۳۹۵)، پیش‌بینی دستکاری سود: توسعه یک مدل، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۳، شماره ۱، ص ۷۳-۹۶.

منصور، جهانگیر (۱۳۸۷)، قانون تجارت، تهران، نشر دیدار.

مهرانی، ساسان، کرمی، غلامرضا، سیدحسینی، سیدمصطفی، جهرومی، مهتاب (۱۳۹۵)، تئوری حسابداری: جلد دوم، تهران: انتشارات نگاه دانش.

نصیری پوردی، سلاله، بنی‌مهد، بهمن، احمدزاده، حمید (۱۳۹۵)، بیش‌اعتمادی مدیر و بیش‌نمایی سود، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال نهم، شماره سی‌ام، ص ۶۵-۵۵.

نیکبخت، محمدرضا، شریفی، مریم (۱۳۸۹)، پیش‌بینی ورشکستگی مالی شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از شبکه‌های عصبی مصنوعی، مدیریت صنعتی، دوره ۲، شماره ۴، ص ۱۶۳-۱۸۰.

نیکبخت، محمدرضا، شعبان‌زاده، مهدی، کلهر، کورش (۱۳۹۵)، بررسی تأثیر بی‌اعتمادی مدیران بر حق‌الزحمه حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری، دوره ۲، شماره ۱، ص ۱۸۱-۱۸۹.

هاشم، ولی‌پور، افشار زیدآبادی، فاطمه، تقی‌نژاد، زیبا، (۱۳۹۴)، بررسی تأثیر بیش‌اعتمادی مدیریت بر عملکرد شرکت‌ها، سیزدهمین همایش ملی حسابداری ایران، دانشگاه تهران.

Aralati, Maliha (2015). Investigate the relationship between managers' uncertainty and refinement of financial statements. Master's Thesis. Islamic Azad University of Sirjan Branch. .(In Persian)

Ali Nejad Saroklaee, Mehdi, Sobhi, Maryam (2016), The Effect of Managers' Mindfulness on Capital Structure, Financial Accounting and Audit Research, Vol. 8, No. 31, pp. 93-109. .(In Persian)

Almeida, H; Campello, M; Weisbach, M.S(2003). The cash flow sensitivity of cash. Working paper.

Beneish, M. D. (1999). The Detection of Earning Manipulation. Financial Analysts Journal, 55 (5): 24-36.

Bogomian, Rafik, Mohammadi, Hojjat, Taheri, Mansour (2017), Economic Recession and Earnings Management, Journal of Management Accounting, Vol. 10, No. 32, pp. 29-42. .(In Persian)

Bulu, Qassim, Hasani Alaghar, Masoud (2015), Investigating the Effectiveness of Management Efficiency on Smoothing of Profits in Companies Accepted in Tehran Stock Exchange, Journal of Accounting Knowledge, Year 6, No. 21, pp. 31-53. .(In Persian)

Bouwman, C. (2014). Managerial optimism and earnings smoothing. Journal of Banking & Finance, 41, 283-303.

Daneshvar, Mahmoud, Akel Kakhkishi, Hasan, Hatif, Hakimeh, Sardari, Ali Akbar (2009), The Role of Management in the Performance of Cooperative Enterprises of Rural Production in Razavi Khorasan Province, The Village and Development Quarterly, 12, p. 23-.(In Persian)

Duellman. S, Hurwitz. H, and Sun. Y., (2015) Managerial overconfidence and audit fees, Journal of Contemporary Accounting & Economics , Volume 11, Issue 2, PP. 148-165.

Ebrahimi, Seyyed Kazem, Bahramini Nasab, Ali, Ahmadi Moghadam, Mansour (2016), The Relationship Between Financing Decisions and Types of Earnings Management, Financial Accounting and Audit Research, Vol. 8, No. 30, pp. 83-102.(In Persian)

Fallah Shams Lilastani, Mirfiyad, Qalibbaf Asl, Hassan, Sarabi Nobakht, Samira (2010), Investigating the effect of experience on risk-taking, reliability and mass management of investment companies managers in Tehran stock exchange, Quarterly Journal Securities No. 12, Third Year, pp. 25-42. .(In Persian)

Franceschetti, B. & Koschtial, C. (2013). Do Bankrupt Companies Manipulate Earning More than the Non-Bankrupt Ones? *Journal of Finance and Accountancy*, 12: 14-34.

George, R; Rezaul, K; Qian, J (2008). Investment-Cash Flow Sensitivity and Financial Constraints: An Analysis of Indian Business Group Firms, available at SSRN.com, id=683725.

Khalilzadeh, Mohammad, Sardari, Roozbeh (2013), An Analysis of the Quality of Profit as a Financial Instrument, *Auditor's Journal*, No. 68. .(In Persian)

Khoshmatounet, Mohsen, Nadiighemi, Vali-elhah (2009), The Relationship Between the Confidence Behavior of Investors with Stock Returns, *Journal of Accounting Studies*, No. 25, pp. 53-88. .(In Persian)

Khojavi, Shokraleh, Amiri, Fatemeh-al-Sadat (2013), Identification of the most important factors in bankruptcy of companies using TOPSIS-AHP technique, vol. 11, No. 38, p. 69-90. .(In Persian)

Hashem, Valipoor, Afshar Zeidabadi, Fatemeh, Taghi Nejad, Beautiful, (2015), Investigating the Impact of Management Trust on Corporate Performance, 13th National Accounting Conference of Iran, University of Tehran. .(In Persian)

Huang, R, Tan, K. J. K., Faff, R. W. (2015). CEO Overconfidence and Corporate Debt Maturity, *Journal of Corporate Finance*.

Impink, J. (2010). Earning manipulation and bankruptcy: WorldCom, Bachelor paper, University of Amsterdam.

Mansoor, Jahangir (2008), *Trade Law*, Tehran, Visit.

Mehrani, Sasan, Karami, Gholamreza, Seyyed Hosseini, Seyyed Mostafa, Jahromi, Mahtab (2016), *Accounting Theory: Volume II*, Tehran: Ghazan Danesh Publication. .(In Persian)

Nassiri Pourdari, Solaleh, Banimi Mahd, Bahman, Ahmadzadeh, Hamid (2016), Managing Director and Exaggeration of Profit, *Journal of Management Accounting, Quarterly Journal*, No. 51, p. 55-65. .(In Persian)

Newton, G. w., (2009). *Bankruptcy and Insolvency Accounting, Forms and Exhibits. Volume 2*, John Wiley & Sons, Inc. Seventh Edition.

Newton, G.W. (1998). "Bankruptcy insolvency accounting practice and procedure", New Jersey: John Wiley & Sons Inc.

Nikbakht, Mohammad Reza, Sharifi, Maryam (2010), The prediction of financial bankruptcy of Tehran Stock Exchange companies using artificial neural networks, *Industrial Management*, Volume 2, Issue 4, pp. 163-180. .(In Persian)

Nikbakht, Mohammad Reza, Shabanzadeh, Mehdi, Kalhor, Cyrus (2016), Investigating the Impact of Managers' Trust on Audit Fees on Companies Accepted in Tehran Stock Exchange, *Journal of Management and Accounting Studies*, Volume 2, Issue 1 , P. 181-189. .(In Persian)

Kurdestani, Gholamreza, Tatali, Rashid (2016), Prediction of profit manipulation: development of a model, *accounting and auditing*, Volume 23, Issue 1, pp. 96-73. .(In Persian)

Ghadiri Moghadam, Abolfazl, Gholampour Fard, Mohammad Masoud, Nasirzadeh, Farzaneh (2009); "The study of the ability of Altman and Ahlson Bankruptcy prediction models in forecasting the bankruptcy of listed companies in stock exchange", *Daneshvar & Development magazine*, Year 16, No. 28. .(In Persian)

Ramshah, Manijeh, Melanazeri, Mahnaz (2014), Reliability and Conservatism in Accounting, *Accounting Knowledge*, Volume 5, Issue 16, pp. 55-79. .(In Persian)

Pirmoradi, Fatemeh (2014), The Impact of Management Trust on the Quality of Earnings in Companies Accepted in Tehran Stock Exchange, Master's Degree, Islamic Azad University, Sirjan Science Research Center. .(In Persian)

Sensitive, Yahya, Hosni-Alqar, Masoud, Marfou, Mohammad (2015), Managing and Auditing Audit, *Accounting, Audit*, Volume 22, Issue 3, pp. 384-363. .(In Persian)

Pirmoradi, Fatemeh, Ali Nejad Sarokkalei, Mehdi and Shool, Abbas (2013), The Impact of Management Trust on Accruality Quality of Accounts in Tehran Stock Exchange, *Second National Accounting, Finance and Investment Conference*. .(In Persian)

Saeidi, Ali, Hamidiyan, Narges, Rabiei, Hamed (2013), The Relationship Between Real Profit Management Activities and Future Performance of Accepted Companies in Tehran Stock Exchange, Journal of Management Accounting, Vol. 6, No. 17, p. 45- 58. .(In Persian)

Skala, D. (2008). Overconfidence is Psychology And Finance-An Interdisciplinary Literature Review. 33-50.

Investigating the Effect of Excessive Trust on Managing Profits Based on Bankruptcy Model and Bankruptcy in Companies Involved in Tehran Stock Exchange

Abstract

The present study attempts to investigate the effect of excessive self-esteem management on profit manipulation and bankruptcy in companies admitted to Tehran Stock Exchange during the years 2012-2016. In this research, excessive management trust is measured based on two predicted profit indicators and capital expenditures. The results of statistical tests indicate that over-trust management does not affect bankruptcy of companies, but it affects profit manipulation. In fact, the results show that bankruptcy of companies is independent of the level of self-confidence over management, based on the projected profit criterion and capital expenditures. But, given the positive and meaningful effects of excessive self-confidence on the basis of the predicted profit index and capital expenditure on manipulating corporate profits, this research hypothesis is confirmed.

Key Words: Excessive Trust Management, Profit Manipulation, Core Model, Bankruptcy, Altman Model